

Goed boeren op löss

De Zuid-Limburgse akkerbouw vindt plaats op de lössgrond. Die heeft bijzondere eigenschappen, maar er valt prima op te boeren. Ik ben op bezoek bij Sylvain Wimmers. Hij bewerkt de 50 hectare grond van zijn eigen akkerbouwbedrijf en tevens de 45 hectare van zijn buurman, het proefbedrijf Wijnandsrade.

Ik geef het direct toe. In mijn beleving – en van velen buiten Zuid-Limburg – vindt akkerbouw plaats op klei, zand en nog wat op de veengrond. En, o ja, dan is er ook nog een klein hoekje lössgrond in het diepe Zuiden. Zo leerden we dat op school. Maar het lössgebied is onderdeel van een groot gebied dat doorloopt in België en Duitsland. En ook elders in de wereld wordt lössgrond voor akkerbouw benut.

„Wat is lössgrond eigenlijk?” vraag ik enigszins beschroomd. Löss bestaat uit deeltjes die fijner zijn dan zand maar grover dan klei, aldus Sylvain Wimmers. „Maar het zit dichter tegen de klei aan dan tegen het zand.” Het is vruchtbare grond die goed vochthoudend is. Problemen met de waterhuishouding spelen geen rol. Een verrassing is te horen dat in het gebied nauwelijks of geen sloten aanwezig zijn. „Kijk hier maar rond. Sloten zijn hier niet

noodzakelijk. De grond is doorlatend genoeg.” Op zijn bedrijf zit het grondwater op een duizelingwekkende diepte van 27 meter. Maar het bedrijf ligt – voor iedereen beneden de zeespiegel – ook erg hoog: 93 meter boven NAP. Hoewel de grond vochthoudend is, zijn gewassen als aardappelen en uien wel dankbaar voor beregening. Hiertoe is een bron geboord van 100 meter diep. Het bepalen waar een bron moet komen, is vrij

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Wat mij opvalt

Zuid-Limburg is bijzonder. Je krijgt het gevoel in het buitenland te zijn. Er spelen thema's die voor het gebied specifiek zijn, zoals erosiegevaar, en soms hetzelfde zijn als elders in het land, zoals de zoektocht naar passende gewassen met een hoger rendement. Er zijn ook zaken die alleen gelden voor deze ondernemer. Sylvain Wimmers staat open voor allerlei ontwikkelingen en kansen die zich voordoen. Ontwikkelingen die mogelijk een negatieve invloed kunnen hebben, treedt hij met open vizier tegemoet.

lastig. Je kunt in een dal boren vanuit de gedachte dat daar grondwater zal zijn, maar dan kan blijken dat er nauwelijks grondwater naar boven komt. En 100 meter verder kan er volop zijn. Want de ondergrond bestaat uit mergelgesteente en de gelaagdheid daarvan bepaalt de waterstromen.

Erosiebeperking

Zuid-Limburg is heuvelachtig. De gemiddelde helling is 2 tot 7 procent op het bedrijf, plaatselijk zelfs tot 20 procent. De officiële metingen gaan uit van het gemiddelde stijgingspercentage over de totale hellingslengte. Dit percentage is van belang voor de bedrijfsvoering. Boven de 18 procent is er een verplichting voor blijvend grasland. Deze maatregel is ingesteld om overlast door erosie te voorkomen. Hierbij konden flinke hoeveelheden grond van de akkers afspoelen naar naastgelegen wegen. Ook is in de erosieverordening opgenomen dat er tot 15 september een groenbemester ingezaaid moet worden na de oogst. Verder is het ploegen grotendeels vervangen door niet-kerende groundbewerking. Hier valt goed mee te leven, vindt Sylvain. De kritiek op de verordening bestaat hooguit uit het verplichtende karakter ervan. „Moeten – daar houden ondernemers niet van.“

De verordening is opgesteld in samenspraak met de Akkerbouwcommissie van de LLTB, waarvan Sylvain lid is. Welke invloed heeft de LLTB kunnen uitoefenen? „Dankzij de LLTB is de verplichting van het inzaaien van een groenbemesting teruggebracht van 1 december naar 15 september. Inzaai na die datum is weinig zinvol meer. Er wordt dan te weinig massa geproduceerd.“

Samenwerking

Sylvain heeft een bijzondere buurman: het proefbedrijf Wijnandsrade. Hier worden gewassen en teeltsystemen beproefd die specifiek kennis voor de lössgrond moet opleveren. Er was al jaren een samenwerking tussen het proefbedrijf en dat van de familie Wimmers. Toen de gebouwen van het proefbedrijf tien jaar terug aan vervanging toe waren, werd er overlegd. De uitkomst was dat Sylvain een nieuwe opslagloods bouwde waar

de aardappelen opgeslagen kunnen worden: 1.400 ton, waarvan 600 ton korte bewaring. De nieuwe loods is een hele vooruitgang. De oorspronkelijke gebouwen zijn van de typerende Zuid-Limburgse carrévorm inclusief binnenplaats. Mooi voor toeristen, maar niet heel praktisch met het inschuren van product. „Met de aardappeloogst scheelde dat één man extra“, aldus de inmiddels aangeschoven Jean Wimmers, vader van Sylvain. Met 75 jaar is hij nog geregeld actief op het bedrijf. „Hij kan en wil nog meehelpen“, zegt Sylvain. „Ik mag nog“, meent Jean. Toen enkele jaren terug de bedrijfsleider van het proefbedrijf stopte, kon Wimmers diens taken overnemen. Voor de uitvoering van de proeven komen onderzoekers van PPO Vredepeel in Noord-Limburg enkele dagen per maand naar Wijnandsrade. Jaarlijks ligt er zo'n 5 hectare aan proeven. Jaarlijks zijn er enkele open dagen waar wel 150 tot 200 personen op afkomen. Een teken dat er een goed draagvlak is voor het proefbedrijf. De aanwezigheid van de proefvelden vindt hij geen bezwaar. „Je weet dat je je daarbij moet aanpassen. Niet iedereen is daarvoor geschikt.“

Landklimaat

Ten opzichte van de meeste Nederlandse akkerbouwgebieden is het groeiseizoen toch wat anders. Het feit dat er sprake is van meer landklimaat heeft zijn uitwerking. Met name treedt het effect op in de nazomer. „In andere delen van het land willen bietentelers graag aan de voorlevering meedoen. Hier niet, want juist in september en oktober is hier een enorme groei. Er kan zo maar tussen de 10 en 20 ton per hectare bijkomen.“

De bieten worden geleverd via coöperatie CSV-Covas. Die is opgegaan in Cosun – een coöperatie binnen een coöperatie dus. De bieten worden verwerkt in Jülich, 60 kilometer over de Duitse grens. De uitbetaling is gelijk aan die in Nederland. Dat wil zeggen, iets hoger dan de Duitse telers ontvangen, dit vanwege de baten van de deelnemingen van Cosun.

In Zuid-Limburg wordt veel brouwergerst geteeld. Zo is er een project voor Gulpener bier. De teelt van brouwergerst past goed in het gebied: de kans op schot door slecht weer tijdens de oogst is kleiner dan dicht

bij de kust. Maar de keuze tussen zomergerst en winterarwe wordt vooral bepaald door praktische aspecten als tijdstip van oogst. Met opbrengsten van 10 à 11 ton per hectare doet winterarwe het ook uitstekend. Prijs maal opbrengst zijn voor beide gewassen vergelijkbaar.

De aardappelen zijn van het ras Innovator, een ras met ABCD-aardappelmoeheidsresistentie. Maar dat is niet de reden dat dit ras wordt geteeld. Het geeft een hogere prijs dan een ras als Fontane, dat hier ook veel wordt geteeld. Wel moet Innovator voldoende vocht hebben om aan de groei te blijven. De mogelijkheid om te beregenen komt hierbij goed van pas. In de afzet probeert Wimmers te spreiden. Bij Farm Frites en Nedato wordt meegeedaan met contracten, pools en vrije afzet.

Zoektocht

De akkerbouw in het gebied bestaat overwegend uit een traditioneel bouwplan met aardappelen, bieten en de helft graan. In de zoektocht naar rendabele teelten hebben ook uien en wortels hun intrede in het gebied gedaan. Opvallend is dat afnemers hiervan actief op zoek zijn in het gebied. „Uienhandelaren zitten met name in Zeeland en Flevoland. Zuid-Limburg is voor hen aantrekkelijk als nieuw teeltgebied. Uien kunnen wij in augustus al oogsten – redelijk vroeg dus. Maar ook de bewaarkwaliteit is hier goed.“ Afgelopen voorjaar was een afnemer op zoek naar land voor winterplantuien. Hierop is Sylvain niet ingegaan. Het risico op insleep van ziektes uit plantmateriaal is hem te groot.

Nieuwe beproeving

Zuid-Limburg was onlangs in het nieuws doordat de LLTB waarschuwde dat telers in het gebied in de problemen dreigen te komen door de strenge aanvoernormen. „Wij worden ingedeeld bij de zandgronden. Ten onrechte, vinden wij. Wij horen veel meer bij de kleigronden“, aldus Sylvain. Het onrecht zit er in dat de löss een hoger opbrengstpotentieel heeft dan zandgrond, maar dat de benodigde stikstof niet aangevoerd kan worden. In het gebied heerst daarom onrust over welke gevolgen dit beleid gaat geven. ■

Bedrijfsgegevens

Het akkerbouwbedrijf van Sylvain (1968) en Jolanda Wimmers (1971) en hun zonen Luc, Mika en Kjell omvat 95 hectare lössgrond, waarvan 50 hectare eigendom en 45 hectare pacht van proefbedrijf Wijnandsrade. Het bouwplan omvat 25 procent aardappelen en bieten, 10 hectare uien en de rest is graan. Jolanda heeft een bloemenwinkel.

